

FØROYA
SOSIAL-DEMOKRATUR

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRØÐURSKAPUR

Nr. 22

Lýsingaprisur fyri mm: 12 oyru á
1. síðu, 10 oyru á 3. og 4. síðu

Leygardagin 8. juni 1946

Bladid verður bílagt á posthúsinum, og
kostar kr. 2,00 + porto um fjórðingsárid

20. árg.

HVÍTUSUNNA

Hvítusunna er hægðin vit halda fyri andanum. Andin er sum vindurin, vit siggja hann ikki, men vit merkja hann og kenna ávirkan frá honum. Hann kann sýna seg á einum andliti, sum kann tykjast ljótt og greiðt, so tað lýsnar og frýðkast. Hann skapar liv, har áður var stirt og deytt. Hann bindur bond millum slektirnar. Hann kann liva í følnaðum bókum og skriftum frá farnum tíðum og fornum ættum. Vit kenna sugið frá veingjum hans, tá ið vit lesa tær, og í slíkum lètum fáa vit lut í tí anda, sum livdi í hesum farnu monnum og slektum.

Hvítusunnufrásøgnin, sum fyri nógvum øldum síðan festist í bók, sigur frá andanum, sum kom til nakrar fáar veikar og ivandi menn. Ein veldig broyting kennst á teimum aftaná, at teir verða fylt við heilagum anda. Hvat so kaldur, granskandi vitskapur kann royna at seta fram, so kunna vit av sonnum kalla hetta, ið hendi aftaná, eitt undurverk. Eitt úrslit, sum eingin lærdómur kann undirmeta ella burturrøða. Tólv menn, sum í mannasamfelagnum eru ókendir og týðningarleysir, fara út um heiminn, og teirra orð og læra ganga út um londini og seta spor, sum kennast allastaðni í verðini dagin í dag.

Mangur maður hevur á munni, at heimurin í dag saknar anda. Menningin í hinum modernaða samfelagnum er gingin ta leið at koma andan og koyra burtur tey spor, sum Hvítusunnan setti eftir

seg, gera alt til tól og maskinur. Nú hesar seinastu farnu öldirnar hava menn roynt at skúgva andan, sum kemur uttan ífrá burtur og seta mannaandan istaðin fyri. Í mongum førum hevur tað eydnast. Menn hava við sinum anda skapað ein glitrandi ham, men innan tykist hann at vera kaldur og oyðin, og ein týning situr og lúrir. Hann hevur eisini í mongum sett spor, men tey eru víða hvar fjald av sorlaðum býum og mannaheimum — vitnisburðir frá stórleika andans eru týndir og lagdir í øsku, og í mannasálum er sáddur ein ringur gróður. Ti hvussu vit royna at snúga tí: veruleikin prógvar, at tvínnandi andar eru: góður og ringur andi. Ein andi, sum sorlar og brýtur niður, og ein andi, sum heilar og byggir upp og roynir at fáa mannasamfelagið at nærast og blóma á ein góðan hátt.

Órógvinn í heiminum er ikki fallin niður aftur aftaná hetta ragnarókið, ið skakaði alt og gjørdi slíkt týningarverk.

Nógvir álvarsmenn eru av teirri hugsan, at heimurin stendur ikki til bótar, um ikki andin frá Hvítusunnuni kemur í hásætið. Menniskjan ætlar at skapa eitt Gudsriki á jarðariki; men einki Gudsriki skapast uttan Gud og Guds anda. Mannaverk og mannaandi eru stutt-skygd og sjálgóð. Hægtiðarynskið eigur at vera, at menn sissast og ganga aftur á gamlar gøtur og seta hin rætta andan, sum umskapa kann menn, í hásætið.

Nýliga heimkomið er:

Frakkar til ungar gentir í ymskum litum kr. 125—220.

Damudraktir í sportfacon, rust og gráar kr. 220.

Ullintir harravestar kr. 14,50.

Barnastývlar frá nr. 11 til 5 kr. 21—30

Bygdaordrar avgreiðast umgangandi.

Arbejdernes Trawlerdrift, Tveroyri. Tilf. 3—5—29.

Serkunnleiki
í føroyskum vinnulívi

Føroyingar hava altíð havt litlan hug at lata kunnleika og vísindaligar royndir sleppa fram at í vinnulivinum. Teirra lyndi er konservativt, og teir lita aloftast við illtanka at øllum nýggjum, øllum ti sum skal beta um og leiða ein frá gomlum, avloðaðum hættum og vegum. Teir hava lítið ummæli til alt, sum skrivað verður viðvíkjandi vinnulivinum. Tað verður hildið, at hvussu skal eitt innisítandi, sum tekst við lestur og skrivning kunna geva royndum, arbeidandi monnum leiðbeiningar? Tað eru royndirnar, ið eru at fara eftir: Royndirnar bæði hjá sær sjálvum og sinum forfedrum. Ti er hvørki at siggja ella hoyra um lestur, upplýsandi frágreiðingar, viðvíkjandi vinnulivs-royndum og vinnulivsbótum ella vísindaligar frásagnir um, hvat menn hava kannað og funnið, sum økja kann um framleiðsluna og beina tær ymsku vinnurnar inn á nýggjar vegir.

Henda áskoðan hevur so eisini ligið sum ein tungur forðandi skuggi á øllum okkara vinnulívi bæði á sjógví og landi. Vit hava staðið í stað, og eru í mongum førum heldur gingin aftur enn fram.

Allir skilamenn duga at siggja, at hetta fer ikki at bera til. Eitt fólk má í øllum viðurskiftum, um tað skal vera ført at kappast við onnur lond, taka eftir øðrum og endurnýggja seg. Her skal tó ikki meinast, at vit skulu loypa glað-beint eftir øllum nýggjum bara ti at tað er nýtt og kemur frá útlandinum. Nei. Men vit skulu taka tað nýggja og góða og seta tað oman á tað heimliga og roynda, ið vit sjálv eiga. Ikki flyta útlandið higar og seta tað niður sum tað er, men skapa tað um so tað hóskar til okkara viðurskifti.

Menn hava langtíðan ásaðnað, at sjóvinna okkara hevur staðið til afturs og henni hevur trøngt batur. Skip hava troðið, veiðuhættirnar hava verið gamlir og ikki tíðarhóskandi, og vit kundu vunnið annað burtur úr fiskinum enn bara at selt hann til ferskfisk ella saltfisk. Men lítið er komið áleiðis — serliga viðvíkjandi hvussu fiskurin skal handfarast, um hann skal koma fram á marknaðin sum ein góð vara, ið einki er at finnast at, ella at skapt burtur úr honum tilíkt,

sum spurt varð um, og sum líkindi kundi verið at selt. Alt hetta sum nútíðin rópar ídnaður, og sum hvørt einstakt land leggur slíkan dent á. Men her er tað sakkunnleikin trýtur. Vit hava útgerðarmenn, handilsmenn og fiskimenn, men vit hava ikki havt slíkar menn, ið søkt sær hava kunnleika serliga í øllum viðvíkjandi fiskaviðfaring og fiskaidnaði. Ti merkist eingin nýgering innan fyri fiskivinnuna, alt gongur í gomlum sporum og alla staðnis kennst, at tað er ókunnleikin, sum situr í hásæti.

Menninir, ið ábyrgdina hava havt, kunna hava givið okkum til svar, at her kann einki hava verið gjørt, ti landið hevur ikki havt menn, sum søkt sær hava serkunnleika í slíkum førum. Ungir menn hava leitað eftir øðrum lærdómi enn um fisk og at víðfara fisk.

Men hetta svar kann ikki longur verða givið. Menn, sum sita í stýri landsins vita fullvæl, at her hevur gingið ungur Føroyingur, sum verið hevur í Danmark at søkja sær kunnleika viðvíkjandi at handfara fisk: fiskafyrsting, fiskaidnað o. t. l. Hann hevur arbeitt á laboratoríum í Keypmannahavn og man ti í hesi grein hava vunnið sær tann serkunnleika, ið okkum her á landi so stórliga tørva. Men eftir sum vit hava frætt, so hevur hesin maður gingið vinnuleysur, síðan hann kom. Honum kann ti tykjast, at her er einki brúk fyri slíkum monnum, og er ti best at flyta hagar aftur, sum komið var frá. Slíkt er spell og stórus harmur, ikki endiliga fyri mannsins skuld, ti hann kann fáa starv aftur har niðri. men fyri okkum og landið. Vit hava gramt okkum, at okkum trýtur sakkonar menn og serliga viðvíkjandi fiskivinnuni, høvuðsvinnu okkara. Og so tá ið ein maður hevur lært og sæð vísindaligar royndir við fiski og fiskaviðfaring, skal einki brúk vera fyri honum, og hann er noyddur at rýma aftur av landinum.

Ráðgevarar verða havdir bæði í einum og øðrum føri, og skuldi tá ikki fiskivinnan her á landi havt slíkar fyri neyðini?

Tað er at vóna, at stýrismenn umhugsu tilíkt. Øll okkara tilvera hongur í fiskivinnuni. Ferskfiskmarknaður kann sláa frá, og nýggjar vegir mugu roynast. Vit mugu lata kunnleikan sleppa fram at og ikki halda áfram at fara eftir fummum.

Tað er óhugsandi, at Svabotíðin ikki skal vera farin afturum bak fyri álvara.